

УДК 316.774:32(4–67ЄС) + 316.647.5 + 327.39
DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.61.32>

ЄВРОСКЕПТИЦИЗМ ТА КОМУНІКАТИВНА КРИЗА В ЄС: ВИКЛИКИ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЕПОХУ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Світлана Внучко

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, кафедра політології
вулиця Володимирська, 60, 02000, м. Київ, Україна*

Статтю присвячено комплексному аналізу викликів легітимності Європейського Союзу в умовах зростання рівня євроскептицизму та комунікативної кризи. Визначено, що структурні причини зниження рівня довіри громадян до інституцій ЄС посилюються кризовими подіями: фінансова криза, міграційна криза 2015 року, пандемія COVID-19 тощо. Важливу роль у цьому процесі відіграє відсутність скоординованої інституційної та символічної комунікації на рівні ЄС. Зазначається, що відсутність спільної європейської ідентичності, технократичний характер політичного лідерства на рівні ЄС та складна інституційна архітектура створюють інформаційний вакуум, який легко заповнюється медіа, популістами та євроскептиками.

Євроскептицизм проявляється у двох формах. М'яка форма передбачає критичне ставлення до окремих аспектів політики чи окремих інституцій ЄС, але не заперечує саму ідею інтеграції. Жорстка – апелює до заперечення процесу європейської інтеграції або принципової опозиції самому існуванню ЄС. Незважаючи на особливості прояву євроскептицизму як на загальноєвропейському рівні, так і на рівні країн-членів, головними каналами поширення таких політичних меседжів є виступи представників політичних сил, що сповідують наративи євроскептицизму, медіа та соціальні мережі.

У статті зазначається, що зовнішні інформаційні впливи, як-от дезінформаційні кампанії, що активно просуває Росія, зокрема *Doppelgänger*, *Overload*, *Children of War*, особливо небезпечні для інформаційного простору. Ці кампанії направлені на посилення розколу між країнами-членами всередині ЄС, підрив довіри громадян до ЄС та дестабілізацію політичного клімату як у межах ЄС, так і за його межами.

Шляхом удосконалення комунікативних стратегій ЄС намагається подолати або хоча б зменшити вплив вищевказаних чинників. Зокрема, ідеться про проєкти *EUvsDisinfo*, *EEAS*, розвиток медіаграмотності громадян та інші законодавчі ініціативи. Однак указані заходи мають як значний потенціал, так й обмеження, що виникають через брак ресурсів та недостатній емоційний резонанс офіційних меседжів інституцій ЄС.

Ключові слова: політична комунікація, євроскептицизм, криза, довіра громадян, ідентичність, дезінформація.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням рівня євроскептицизму та поглибленням комунікативної кризи в ЄС, що підриває довіру громадян до владних інституцій та ідеї європейської інтеграції загалом, а також постає новим викликом легітимності в епоху дезінформації. Євроскептицизм, особливо в його жорсткій формі, апелює до меседжів про втрату суверенітету державами-членами, надмірну бюрократію та неспроможність ЄС ефективно реагувати на внутрішні й зовнішні кризи. Тим самим євроскептицизм формує у громадян критичне ставлення до інститутів влади наднаціонального рівня. Це призводить до поширення популістських партій, що позиціонують себе як «альтернатива Брюсселю», та делегітимізує політику ЄС в очах значної частини громадян.

Комунікативна криза виникає через те, що офіційна інституційна комунікація ЄС не завжди відповідає очікуванням і є зрозумілою для громадян. Протягом останніх десятиліть простежується тенденція до зниження відсотка громадян, які беруть участь у виборах до Європарламенту. Причина в низькому рівні довіри до інституцій ЄС, яка виникає через складність мови офіційних заяв та недостатнє врахування локальних особливостей у процесі політичної комунікації. Як наслідок, виникає ситуація коли, попри формальну інтеграцію, громадяни багатьох країн-членів відчують себе відстороненими від політичних процесів на рівні ЄС та не виявляють бажання брати в них участь. Так, поширення євроскептицизму та комунікативна криза доповнюють одне одного та формують дефіцит легітимності в ЄС, ускладнюючи процес ухвалення рішень.

Фінансова, міграційна, пандемічна та інші кризи, з якими Європейський Союз зіткнувся у XXI столітті, не лише стали випробуванням для інституційної спроможності ЄС, а й показали обмеженість його комунікативних стратегій. Міграційна криза 2015 року загострила внутрішньополітичні суперечності й показала відсутність узгодженої інформаційно-комунікативної політики на рівні ЄС. Це дало змогу популістам та євроскептикам монополізувати публічний дискурс. Пандемія COVID-19 стала ще одним викликом, який оголив слабкі місця в координації спільних дій, солідарності та кризовому менеджменті на рівні ЄС. Повільні реакції представників влади та хаотичні дії урядів країн-членів підірвали довіру громадян, особливо в країнах Південної Європи.

На тлі цих подій починає актуалізуватися й криза європейської ідентичності. Європейська ідентичність так і не отримала широкої емоційної підтримки серед населення й досі поступається національній ідентичності, навіть попри офіційні спроби сформувати спільні загальноєвропейські символи. У поєднанні з відсутністю харизматичного лідерства та технократичністю європейських інституцій це створює «комунікативний вакуум», який заповнюють євроскептики та противники європейської інтеграції.

Зовнішні інформаційні впливи є окремою загрозою легітимності ЄС в цифрову епоху. Дезінформаційні кампанії, що координують особи, які перебувають за межами ЄС (Doppelgänger або Overload), виявляють та використовують слабкі місця європейської комунікації, підсилюють наявні проблеми комунікації між ЄС та громадянами й поглиблюють євроскептичні настрої. Їх мета – підірвати внутрішню єдність, дискредитувати політику ЄС та посилити фрагментацію громадської думки за допомогою застосування сучасних цифрових технологій.

Метою дослідження є розкриття взаємозв'язку між зростанням рівня євроскептицизму та комунікативною кризою в ЄС, а також визначення їх ролі в зниженні довіри громадян до інституцій ЄС у цифрову епоху.

Завдання дослідження: розкрити природу євроскептицизму як багатовимірного феномену; показати його взаємозв'язок з комунікативною кризою ЄС; дослідити ключові чинники (фінансову, міграційну кризу, пандемію COVID-19,) що значно вплинули на зростання євроскептицизму; визначити основні внутрішні бар'єри політичної комунікації; оцінити зовнішні загрози політичній комунікації, зокрема вплив російських дезінформаційних кампаній, які спрямовані на фрагментацію громадської думки та підрив легітимності ЄС.

Аналіз використаної літератури. Основу теоретичного аналізу становлять праці таких дослідників, як Л. Макларен, Л. Хуге, Дж. Зелонки та Т. Райса, які у своїх роботах аналізують структурні, соціокультурні й інституційні чинники євроскептицизму. Для посилення прикладного аспекту теоретичної бази в дослідженні використано сучасні емпіричні дані: Eurobarometer, дослідження The Guardian, WIRED, SGDSN та звіти Європейської

служби зовнішніх дій (EEAS). Аналіз як західноєвропейських, так і центрально-східноєвропейських наративів дав змогу забезпечити збалансований підхід дослідження та глибокий аналіз вказаної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Євроскептицизм перетворився з маргінального явища на впливовий фактор, що формує політичний ландшафт Європейського Союзу. Термін «євроскептицизм» має значну кількість інтерпретацій у науковій літературі, що відображає багатовимірність цього феномену. Л. Хоге та Г. Маркс розглядають його як політичну відповідь на перехід влади від національного до наднаціонального рівня, що проявляється в страху втратити контроль, ідентичність та суверенітет [1]. П. Таггарт та А. Щербяк визначають євроскептицизм як «вираження опозиції до процесу європейської інтеграції або до самих європейських інституцій» [2]. На думку Л. Макларен, євроскептицизм є «реакцією на відчуження громадян від інституцій ЄС, яке виникає через культурне, соціальне чи економічне невдоволення» [3].

Аналізуючи позиції політичних партій щодо ЄС, П. Таггарт і А. Щербяк розділили євроскептицизм на дві форми – м'який та жорсткий. Сьогодні це розмежування широко вживане в політичній науці. М'який євроскептицизм виражається в критичному ставленні до окремих аспектів політики чи інституцій ЄС без заперечення самої ідеї інтеграції. Прихильники цього типу євроскептицизму виступають за реформування ЄС, але не за вихід із нього. Жорсткий євроскептицизм – це заперечення процесу європейської інтеграції або принципова опозиція самому існуванню ЄС. Прихильники жорсткого євроскептицизму виступають проти членства своїх країн у ЄС або вважають його реформування неможливим [2]. Незалежно від форми, головними каналами трансляції скептичних меседжів до широкого загалу є як офіційні канали (політичні партії та рухи), так і неформальні (медіа, соціальні мережі, громадські дискусії).

Євроскептицизм – це не просто політична опозиція, а глибокий структурний феномен ЄС. Згідно з даними Eurobarometer 2025, сьогодні 52 % громадян ЄС довіряють інституціям Євросоюзу, що є найвищим показником з 2007 року. Утім, рівень довіри значно відрізняється по країнах – від 37 % у Словенії до 74 % у Данії [4]. Такі дані свідчать про нерівномірність позицій у межах ЄС. Популісти та євроскептики використовують цей розрив у рівні підтримки інститутів ЄС громадянами різних державах-членів й апелюють до концепції «суверенітету», зазначаючи, що національні уряди втрачають контроль над ключовими політиками на користь «бюрократичного монстра в Брюсселі» [5].

Зростання євроскептицизму в ЄС має глибоке підґрунтя, яке почало формуватися не останнім часом, а ще на ранніх етапах європейської інтеграції. Незважаючи на значні досягнення у сферах економіки, політики та права, інституційна й комунікативна модель ЄС упродовж десятиліть була складною і незрозумілою для звичайних громадян. Тому вона залишалася такою, що не відповідає їхнім очікуванням. Це робило ЄС вразливим до критики і сприяло поширенню євроскептицизму. У цьому контексті можна виокремити низку додаткових чинників, які безпосередньо або опосередковано сприяли поширенню євроскептичних настроїв у державах-членах.

Одним із найперших чинників, який фактично розпочав формування євроскептицизму в Європейському Союзі, була *відсутність спільного бачення його майбутнього ще на початковому етапі інтеграції*. ЄС не був побудований на спільному історичному наративі чи колективній ідентичності, як національні держави. Він виник як технократичний проєкт, що уникав чіткого визначення кінцевої мети інтеграції. Від початку заснування ЄС, починаючи з Брюссельського договору 1948 року, потім договору про створення Європейського співтовариства з вугілля та сталі (1951), а згодом і в Римських договорах 1957 року,

акцент робився переважно на економічну, а потім і політичну співпрацю. Однак уже тоді деякі країни, як-от Велика Британія, висловлювали сумніви щодо доцільності такої політичної інтеграції. Згодом відсутність спільного стратегічного бачення посилила відмінності в національних інтерпретаціях майбутнього ЄС, що і створило підґрунтя для євроскептицизму. Як наслідок, інтеграційні процеси частина громадян сприймала як штучні або відірвані від їхніх реальних потреб, що й надалі зумовлює структурну вразливість ЄС до критики [6; 7].

Наступним чинником, який уже починає сприяти поширенню євроскептицизму, є *інституційна складність ЄС та явище демократичного дефіциту*. Структура ЄС сформувалась у відповідь на політичні виклики, без чіткої довгострокової концепції, що ускладнило розподіл повноважень між його органами [8]. Більшість громадян і досі не розуміє, як функціонують інституції ЄС. Це створює інформаційний вакуум, який заповнюють медіа, популісти та критики інтеграції. Л. Макларен указує, що недовіра до ЄС є саме наслідком такого нерозуміння, а не свідомої критики [3]. Цю тезу підтверджують також А. Крувель і К. Абц, підкреслюючи, що недостатня поінформованість громадян дає змогу популістам формувати викривлені уявлення про ЄС [9].

Крім того, на початкових етапах процес інтеграції базувався на міжурядовій співпраці еліт, без широкої участі громадян. Прямих виборів до Європарламенту як таких не було. Лише з 1979 року громадяни змогли особисто голосувати за представників до Європарламенту. Проте й тоді явка виборців становила близько 62 %. Це був найвищий показник за всю історію існування ЄС, і в подальшому він лише зменшувався, досягнувши критично низької позначки в 42,6 % у 2014 році. Так, запровадження інституту виборів до Європарламенту не змогло перекрити відчуття відчуження, яке в багатьох залишилось і сьогодні. Найбільше це помітно серед старшого покоління, яке частіше вважає, що рішення ЄС ухвалюють без урахування національних інтересів та потреб звичайних громадян [10]. Якщо проаналізувати показник явки на вибори до Європарламенту за останні 25 років (до 1999 року статистика за віковими групами відсутня), то можна побачити, що активність старшого покоління є найбільшою. Водночас молодь є найменш активною в цьому процесі. Абсолютно протилежна ситуація в результатах дослідження рівня довіри до інститутів ЄС за віковими категоріями: рівень довіри до ЄС серед осіб 55+ становить близько 40–45 %, тоді як серед молоді (18–34 роки) довіра сягає 60 % і вище [10]. Поєднання та зіставлення даних по явці виборців і рівню довіри до інститутів ЄС за віковими групами допомагає краще зрозуміти одну з причин популяризації євроскептицизму: старше покоління, яке має низький рівень довіри до інститутів ЄС (більш схильне підтримувати євроскептиків, які критикують ЄС), демонструє найвищий показник явки на виборах, а от молодь показує високий рівень довіри до інститутів ЄС (не завжди схильна до підтримки євроскептиків), але явка на виборах у них доволі низька.

Європейський Союз об'єднує країни з різним історичним досвідом, та політичними традиціями. Як зазначають Л. Хоге та Г. Маркс, держави Центрально-Східної Європи, що приєдналися до ЄС у XXI столітті, мають інше бачення державності, суверенітету й демократії порівняно із західноєвропейськими країнами. Централізація влади викликає в них недовіру, адже асоціюється з попереднім авторитарним досвідом. Крім того, вони більш прихильно ставляться до націоналізму, який ускладнює формування спільної європейської ідентичності. Водночас скандинавські країни, зокрема Данія та Швеція, теж обережно сприймають інтеграційні процеси, адже вважають, що вони можуть обмежити їхній суверенітет та систему соціального захисту [1].

Двосторонні відносини між державами-членами ЄС часто є фрагментованими та ситуативними, незважаючи на високий рівень формальної інтеграції. Попри той факт, що

Таблиця 1

Відсоток явки на вибори до Європарламенту 1979–2024 рр.

Рік виборів	Загальна явка(%)	Молодь (18–29 років) (%)	Середній вік (30–54 роки) (%)	Старше покоління (55+) (%)
1979	61,99 %	-		-
1984	61,00 %	-		-
1989	59,50 %	-		-
1994	56,67 %	-		-
1999	49,51 %	40–45 %	50–55 %	65–70 %
2004	45,47 %	38–43 %	48–53 %	65–70 %
2009	43,00 %	35–40 %	45–50 %	63–68 %
2014	42,61 %	28–35 %	44–50 %	60–65 %
2019	50,60 %	45–50 %	55–60 %	65–70 %
2024	51,05 %	36 %	48–52 %	58 %

Джерело: сформовано автором на основі даних з відкритих джерел.

ЄС виступає як єдиний гравець на міжнародній арені, єдність і взаємодія між державами-членами всередині нього є слабкими, а іноді й напруженими. Серед головних причин, що послаблюють політику солідарності й підривають довіру до ідеї єдності, називають: відсутність спільного бачення майбутнього, нерівність участі країн-членів у проєктах та недостатній обмін політичним досвідом. Ця теза підтверджується напруженням відносин між Німеччиною та Грецією в період боргової кризи 2010–2015 років. Німеччина, намагаючись допомогти Греції отримати фінансову допомогу, стала ініціатором суворих заходів бюджетної консолідації. Водночас у самій Греції ці дії були сприйняті не як допомога, а як посилення економічного контролю з боку ЄС, що, на їхню думку, обмежувало суверенітет країни. Це створило дефіцит солідарності й призвело до значного росту антиєвропейських настроїв серед населення Греції. В Італії під час міграційної кризи 2015–2017 рр. сформувалося стійке відчуття «покинутості» з боку ЄС, що в інформаційному просторі переросло в наратив «Ми на самоті». Це також спровокувало зростання антиєвропейських настроїв серед населення. Крім того, як зазначають К. Бікертон, Д. Ходсон, Ю. Пюттер, «співпраця всередині ЄС нерідко зводиться до ініціатив провідних держав, що породжує уявлення про «Європу двох швидкостей» [11] і, відповідно, породжує сумніви щодо єдності та рівноправності всіх держав-членів.

Європейський Союз, на відміну від національних держав, позбавлений чітко вираженого лідерського центру, що зміг би уособлювати єдність і спільне бачення майбутнього. Функції президента Європейської ради чи голови Єврокомісії малознані громадянам і сприймаються як технократичні. Лідерські ролі часто виконують політики Франції та Німеччини, що формує уявлення про домінування окремих країн [6]. У контексті численних криз останніх десятиліть – економічної, міграційної, пандемії COVID-19 та безпекової – це лише посилює недовіру до ЄС.

Кризи як чинники євроскептицизму. Фінансова криза 2008 року та боргова криза 2010 року знову розкрили структурні недоліки Єврозони й призвели до ще більшого розчарування в євроінтеграції. Зростання безробіття стимулювало підтримку євроскептичних сил, оскільки громадяни почали сумніватися в здатності ЄС захистити їх від глобальних викликів [1; 3]. У Південній Європі антикризові заходи, були сприйняті як диктат з боку Брюсселя та підірвали довіру до європейських інституцій [12].

Міграційна криза 2015 року мала різний вплив на держави-членів та створила напруження всередині ЄС. Єврокомісія намагалася запровадити квоти на розселення мігрантів в державах-членах. Однак це викликало опір, особливо в Центрально-Східній Європі. За таких умов нестача скоординованої комунікації з боку ЄС дала змогу популістам зайняти інформаційний простір, посилюючи страхи населення щодо ідентичності та безпеки. Угорщина й Польща вдалися до масових антиміграційних кампаній, що ще більше посилювало євроскептичні настрої. У різних країнах міграція подавалася або як гуманітарна проблема, або як загроза, що сприяло медійній поляризації.

Питання безпеки особливо гостро постало у 2015–2017 роках після низки терактів у Парижі, Брюсселі, Ніцці, Берліні. Їх наслідки не лише стосувалися безпосередньої загрози життю громадян, а й вплинули на загальноєвропейську політичну атмосферу. Одна з ключових проблем цього періоду, яку виокремлюють дослідники, – це неефективна політична комунікація на рівні ЄС. Так, політики ЄС висловлювали різні реакції в перші дні після атак. Це показало відсутність єдиного інформаційного наративу та поширило сумніви в здатності ЄС виступити як єдиний голос у момент спільної загрози. І як наслідок – нова хвиля недовіри до інституцій ЄС та посилення позицій євроскептичних сил.

Пандемія COVID-19 знову показала слабкі сторони управління комунікацією в умовах кризи в ЄС. Найбільш помітно це було на початковому етапі, коли національні уряди діяли хаотично, закриваючи кордони та обмежуючи експорт медичних товарів. Особливо гостро криза політичної комунікації під час COVID-19 проявилася в Італії – яка одна з перших та найбільше постраждала. Критика ЄС за повільну реакцію посилювала антиєвропейські настрої в країні. За даними соціологічних досліджень 2020 року, рівень довіри італійців до ЄС знизився до історичного мінімуму – менш ніж 30 % [13]. Північні країни, які є більш економічно стабільними, виступали проти спільного боргу, побоюючись фіскального союзу, тоді як Південь нарікав на бюрократію та брак солідарності. Популістські партії активно експлуатували пандемію для посилення антиєвропейської риторики. Євроскептики критикували нерівний доступ до вакцин, ідею «паспорта вакцинації» та принцип розподілу фонду NextGenerationEU. Водночас необхідно зазначити, що кампанії ЄС з вакцинації, інфографіка та регулярна комунікація Урсули фон дер Ляєн стали прикладами успішної євроінституційної присутності.

Криза європейської ідентичності також є чинником зростання євроскептицизму, оскільки відсутність спільного наративу ускладнює легітимацію наднаціонального проекту. ЄС не має глибоко вкорінених символів, спільної мови чи історичної пам'яті, на яких базується ідентичність національних держав. Незважаючи на офіційні зусилля щодо створення європейського прапора, гімну та Дня Європи, ці символи не набули широкого емоційного резонансу серед громадян ЄС. За даними Eurobarometer (2023), лише 31 % респондентів вважають себе насамперед європейцями, тоді як 59 % ідентифікують себе переважно з національною спільнотою [14]. Різниця в цінностях між Західною (ліберальною) та Центрально-Східною (консервативною) Європою ще більше поглиблює культурну фрагментацію [15].

Зовнішні інформаційні впливи стали серйозною загрозою для політичної комунікації ЄС та використовувались для популяризації євроскептицизму. Росія активно підтримує євроскептичні наративи через дезінформаційні кампанії, зокрема Doppelgänger (2022–2023), яка імітувала легітимні медіа з метою поширення фейків про ЄС, НАТО та Україну [16]. Кампанія просувала меседжі про втрату контролю, «диктат Брюсселя» та «жертви ЄС заради України». У 2023–2024 роках зафіксовано ще одну операцію – Overload, в процесі якої використовували ШІ та deepfake-технології для посилення скептицизму й розколу в ЄС [17]. Такі операції є елементами гібридної стратегії підриву європейської єдності.

Необхідно зазначити, що зовнішні інформаційні впливи містять не лише загальноєвропейські дезінформаційні атаки. Є також кампанії, що проводяться на рівні держав-членів. Прикладом є російська операція Children of War у Німеччині. Під час її реалізації поширювали емоційні зображення дітей, які нібито загинули внаслідок європейської політики підтримки України. Мета цієї операції полягала в зменшенні підтримки України у світі і ЄС [18]. У Румунії перед виборами 2025 року проросійські сили запустили фейкові акаунти, що імітували громадську підтримку певних політичних сил.

Для боротьби із зовнішніми інформаційними загрозами ЄС активізував стратегічну комунікацію. Служба зовнішніх дій (EEAS) розпочала реалізацію програм, що спрямовані на розвиток медіаграмотності, підтримку фактчекінгових ініціатив та навчання журналістів через програму FIMI. Особливу роль відіграє також East StratCom Task Force, що реалізує проєкт EUvsDisinfo. Мета цього проєкту полягає в документуванні тисяч випадків дезінформації, зокрема про COVID-19 і війну в Україні. Однак ефективність таких дій все ще залишається не дуже високою, адже ці зусилля обмежені ресурсами та стикаються з ризиками «інформаційного перевантаження» населення.

Висновки. Аналіз політичної комунікації Європейського Союзу та зростання євроскептицизму дає змогу дійти кількох ключових висновків. Найперше, євроскептицизм є не випадковим явищем, а глибоко структурованим феноменом, що виник на стику історичних, культурних, інституційних та кризових чинників. Його поширення стало можливим через хронічний дефіцит довіри до наднаціональних інституцій, відсутність ефективної комунікації між ЄС та його громадянами й нестачу персоналізованого лідерства в структурах ЄС.

Кризи останніх десятиліть – фінансова, міграційна, пандемія COVID-19 – стали каталізаторами недовіри та сприяли мобілізації євроскептичних наративів. Особливо гостро проблеми політичної комунікації під час криз постали в країнах Південної, Центральної та Східної Європи, де зберігаються глибокі відмінності в політичних культурах, історичному досвіді й сприйнятті інтеграційних процесів.

Крім того, ЄС стикається з безпрецедентними зовнішніми інформаційними загрозами, зокрема з боку Росії, яка активно просуває антиєвропейські наративи через дезінформаційні кампанії (Doppelgänger, Overload, Children of War тощо). Ці операції використовують інструменти цифрової маніпуляції – фейкові медіа, бот-мережі, deepfake – з метою фрагментації громадської думки та підриву єдності ЄС. У відповідь на ці виклики Євросоюз розширює інструменти стратегічної комунікації, зокрема через діяльність EEAS, East StratCom Task Force та ініціативи з медіаграмотності. Однак ефективність цих заходів потребує посилення: через інституційну реформу, ширше залучення громадян до політичного процесу, розвиток емоційно значущих форм комунікації та подолання цифрових загроз. Саме така комплексна відповідь допоможе ЄС відновити довіру та підвищити свою легітимність.

Список використаної літератури

1. Hooghe L., Marks G. Sources of Euroscepticism. *Acta Politica*. 2007. Vol. 42, № 2–3. P. 119–127.
2. Taggart P., Szczerbiak A. The party politics of Euroscepticism in EU member and candidate states. SEI Working Paper No. 51. 2002.
3. McLaren L. M. Public support for the European Union: Cost/benefit analysis or perceived cultural threat? *Journal of Politics*. 2002. Vol. 64, № 2. P. 551–566.

4. Standard Eurobarometer 103. Spring 2025. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3372> (дата звернення: 15.07.2025).
5. Карпчук Н. Євроскептицизм - виклик ролі ЄС як актора глобальної безпеки. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 20–32.
6. Якимчук М. М. Чинники зростання євроскептицизму в ЄС. *Політичне життя*. 2020. № 2. Р. 144–149.
7. Zielonka J. *Europe as Empire: The Nature of the Enlarged European Union*. Oxford: Oxford University Press, 2006.
8. Egenhofer C., Kaczyński P. The Ever-Changing Union: An Introduction to the History, Institutions and Decision-Making Processes of the European Union. URL: <https://www.researchgate.net/publication/228149154> (дата звернення: 15.07.2025).
9. Krouwel A., Abts K. Varieties of Euroscepticism and Populist Mobilization: Transforming Attitudes from Mild Euroscepticism to Harsh Eurocynicism. *Acta Politica*. 2007. Vol. 42. P. 2–3. URL: https://www.researchgate.net/publication/248875796_Varieties_of_Euroscepticism_and_Populist_Mobilization (дата звернення: 15.07.2025).
10. European Commission. Standard Eurobarometer 99. Public opinion in the European Union 2023. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3052> (дата звернення: 15.07.2025).
11. Bickerton, C. J., D. Hodson, and U. Puetter. 2015a. “The New Intergovernmentalism: European Integration in the Post-Maastricht Era.” *JCMS: Journal of Common Market Studies* 53(4): 703–722.
12. Verney S. Widening the focus: European integration, disintegration and the Greek crisis. *Southeast European and Black Sea Studies*. 2017. Vol. 17, № 1. P. 1–19.
13. Ipsos. Trust in the European Union during the COVID-19 crisis: survey results. 2020. URL: <https://www.ipsos.com/en/trust-eu-during-covid-19> (дата звернення: 15.07.2025).
14. European Commission. Standard Eurobarometer 99. Public opinion in the European Union. 2023. URL: <https://europa.eu/eurobarometer> (дата звернення: 15.07.2025).
15. Risse T. *A Community of Europeans? Transnational Identities and Public Spheres*. Ithaca : Cornell University Press, 2010. – 304 p.
16. Alaphilippe A. та ін. Doppelganger: Media clones serving Russian propaganda. *EU DisinfoLab*. 27.09.2022. URL: <https://www.disinfo.eu/publications/doppelganger-media-clones-serving-russian-propaganda/> (дата звернення: 15.07.2025).
17. WIRED. Pro-Russia disinformation campaign using free AI tools. 2024. URL: <https://www.wired.com/story/pro-russia-disinformation-campaign-ai/> (дата звернення: 15.07.2025).
18. Saito M., Hummel T., Zverev A., Nikolskaya P., Tsvetkova M. Russia-linked propaganda campaign pushes to undercut German support for Ukraine. A Reuters special report. February 18, 2025. URL: https://www.reuters.com/investigations/russia-linked-propaganda-campaign-pushes-undercut-german-support-ukraine-2025-02-18/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 15.07.2025).

EUROSCEPTICISM AND THE COMMUNICATION CRISIS IN THE EU: CHALLENGES TO LEGITIMACY IN THE AGE OF DISINFORMATION

Svitlana Vnuchko

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Faculty of Philosophy, Politology Department
Volodymyrska St., 60, 02000, Kyiv, Ukraine*

The article is devoted to a comprehensive analysis of the challenges to the legitimacy of the European Union in the context of growing euroscepticism and the communication crisis. It is determined that the structural reasons for the decline in public trust in EU institutions are exacerbated by crisis events: the financial crisis, the 2015 migration crisis, the Covid-19 pandemic, etc. An important role in this process is played by the lack of coordinated institutional and symbolic communication at the EU level. It is noted that the lack of a common European identity, the technocratic nature of political leadership at the EU level and the complex institutional architecture create an information vacuum that is easily filled by the media, populists and eurosceptics.

Euroscepticism manifests itself in two forms. The soft form of euroscepticism implies a critical attitude towards certain aspects of EU policies or institutions, but does not deny the idea of integration. The hard form of euroscepticism refers to the denial of the European integration process or fundamental opposition to the very existence of the EU. Despite the peculiarities of euroscepticism at both the European level and the level of member states, the main channels for disseminating such political messages are speeches by representatives of political forces that profess Eurosceptic narratives, the media, and social networks.

The article notes that external information influences, such as disinformation campaigns actively promoted by Russia, such as *Doppelgänger*, *Overload*, and *Children of War*, are particularly dangerous for the information space. These campaigns are aimed at strengthening the split between member states within the EU, undermining public confidence in the EU, and destabilizing the political climate both within and outside the EU.

By improving communication strategies, the EU is trying to overcome or at least reduce the impact of the above factors. In particular, we are talking about the EUvsDisinfo and EEAS projects, the development of media literacy, and other legislative initiatives. However, these measures have both significant potential and limitations arising from a lack of resources and insufficient emotional resonance of the official messages of the EU institutions.

Key words: political communication, euroscepticism, crisis, public trust, identity, disinformation.